

Apustulisko vēstuļu eksegēze

Akadēmiskie kredītpunkti

10 KP (15 ECTS)

Iepriekšējo kursu prasības

Bībeles pārskats, Jaunās Derības grieķu valoda

Apstiprināts

Metodiskās komisijas sēdē (augusts, 2022.)

Kursa autors

Mg theol. Gints Graudiņš (gints.graudins@lelb.lv)

Saturs (kursa anotācija)

Lekciju kursā studenti tiek iepazīstināti ar eksegēzes metodēm Jaunās Derības Apustulisko vēstuļu skaidrošanā. Pēc ievada pamatjautājumos par vēstuļu datējumu, sarakstīšanas vietu, nolūku un tulkojumiem latviešu valodā Bībeles dažādos izdevumos, tiek aplūkota un skaidrota vēstules autora argumentācija. Vienkāršā veidā tiek aplūkots arī vēstules sengrieķu oriģinālteksts. Padziļināti tiek apskatītas Vēstulē romiešiem izklāstītās Bauslības un Evaņģēlija sakarības, kā arī diskutētas tādas centrālās tēmas kā grēks, Dieva žēlastība, ticība, evaņģēliskā brīvība un svēttapšana, kurām ir izšķiroša nozīme Lutera attaisnošanas mācībā. Vēstule ebrejiem tiek aplūkota, fokusējoties uz argumentācijas attīstību vēstulē, proti, uz vēstules autora nolūku un mērķiem izklāstot vēstījumu savai auditorijai, kā arī uz to, kā to saprast un tulkot 21. gadsimta lasītājam. Īpaša uzmanība veltīta Vecās Derības Sv. Rakstu pielietojumam vēstulē, kas unikālā veidā atklāj Dieva Vārdu kā dzīvu Vārdu. Arī aplūkojot apustuļa Pētera vēstules, tiek uzsvērts Vecās Derības konteksts, tāpat arī kristību tematika un terminoloģija apustuļa Pētera Pirmajā vēstulē.

Mērķi

- Veidot studentos hermeneitikas pamatiemaņas;
- skaidrojot apustuļa Pāvila argumentāciju Vēstulē romiešiem, iepazīstināt studentus ar eksegēzes metodēm;
- aplūkojot Pāvila piemēru, sniegt studentiem pamatzināšanas teoloģiskā izteikuma “Bauslības un Evaņģēlijs” lietojumā;
- iepazīstināt ar Vēstules ebrejiem struktūru, kontekstu un Vecās Derības pielietojumu, lai atklātu tās vēstījuma mērķus;
- dot iespēju saprast un novērtēt pasaules uzskatu, ko piedāvā Pāvila vēstules un Vēstule ebrejiem;
- attīstīt iemaņas tulkot vienkāršākus vēstuļu fragmentus;
- dot pamatzināšanas vēsturiskajos jautājumos par apustuļa Pētera vēstuļu autorību, datējumu un saturu;
- veicināt izpratni par VD konteksta un narratīvu lietojumu apustuļa Pētera vēstulēs;
- sagatavot studējošos patstāvīgam eksegētiskam darbam sprediķu un Bībeles stundu veidošanai.

Sasniedzamie rezultāti

Vērtēšana

Zināšanas

Pēc veiksmīgas studiju kursa apgūšanas studenti zina:

- apustulisko vēstuļu saturu, iedalījumu, datējumu, autorus un galvenos teoloģiskos akcentus; Starppārbaudījumi (1-4)
- apustuļa Pāvila biogrāfijas svarīgākos pieturas punktus; Patstāvīgais darbs (1-4)
- nozīmīgākos Pāvila korpusa tekstus un to interpretācijas iespējas luteriskajā kontekstā; Gala pārbaudījums
- Bauslības un Evaņģēlija lietojumu Vēstulē romiešiem;
- Vēstules ebrejiem struktūru, tās mērķus, kā arī Svēto Rakstu pielietojumu tajā;
- VD konteksta un narratīvu lietojumu apustuļa Pētera vēstulēs.

Prasmes

Pēc veiksmīgas studiju kursa apgūšanas studenti prāt:

- veikt apustulisko vēstuļu eksegēzi; Patstāvīgais darbs (1-4)
- orientēties apustuļa Pāvila teoloģiskajās pamatnostādnēs; Gala pārbaudījums
- tematizēt Sv. Kristību apustuļa Pētera Pirmās vēstules eksegēzē.

Kompetences

Pēc veiksmīgas studiju kursa apgūšanas, studenti spēs:

- sacīt sprediķus, vadīt Bībeles stundas un sagatavot izglītojošus pasākumus par apustuliskajām vēstulēm; Starppārbaudījumi (1-4)
- veicot apustulisko vēstuļu eksegēzi, skaidrot autora argumentus, izvairoties no personiskas eisegēzes; Gala pārbaudījums
- izvēlēties un pielietot eksegētiskos materiālus un atbilstošu akadēmisko literatūru apustulisko vēstuļu interpretācijai.

PILNA LAIKA STUDIJAS

Lekciju un semināru plāns

<i>Tēma</i>	<i>Akadēmiskās stundas (45 min)</i>
1. Ievads. Apustulis Pāvils – misionārs un teologs. Pāvila dzīve un biogrāfija	4
2. Ievads Pāvila teoloģijā. Teoloģija. Kristoloģija. Pneumatoloģija. Soterioloģija. Antropoloģija. Ētika. Eklezioloģija. Eshatoloģija.	8
3. Pirmais misijas ceļojums un ar to saistītie teksti. Vēstule galatiešiem.	2
4. Otrais misijas ceļojums. I un II vēstule tesalonikiešiem.	8
5. Trešais misijas ceļojums. I un II vēstule korintiešiem.	8
6. Ieslodzījuma vēstules. Vēstules kolosiešiem, Filemonam, efeziešiem, filipiešiem.	6
7. Pāvila pastorālās vēstules: I un II Timotejam un vēstule Tītam.	4
8. Apustuļa Pāvila vēstule Romiešiem. Vēstules sarakstīšanas konteksts.	2
9. Rom.1:1-7 un 1:8-15 eksegēze.	4
10. Rom.1:16-17, 1:18-32 un 2:1-11 eksegēze.	4
11. Rom.2:12-16, 2:17-29 un 3:1-20 eksegēze.	4
12. Rom.3:21-31, 4:1-12 un 4:13-25 eksegēze.	4
13. Rom.5:1-11, 5:12-14 un 5:15-21 eksegēze.	4
14. Rom.6:1-11, 6:12-23 un 7:1-6 eksegēze.	4
15. Rom.7:7-13, 7:14-25 un 8:1-4 eksegēze.	4
16. Vēstule ebrejiem. Isagoģiskie jautājumi.	6
17. Vēstule ebrejiem 1-2 eksegēze	4
18. Vēstule ebrejiem 3:1-4:13 eksegēze	4
19. Vēstule ebrejiem 4:14-10:39 eksegēze	4
20. Vēstule ebrejiem 11:1-12:29 eksegēze	4
21. Apustuļa Pētera vēstules: autors, datums, temati, nodoms.	4
22. Hipotēze par Pirmo vēstuli kā kristību homīliju/liturģiju. Diskusija.	4
23. Eksegēze 1. Pt 1:3-12 – Kristus augšāmcelšanās kā pamats ticībai un cerībai	8
24. Eksegēze 1. Pt 1:13-2:10 – kristīga rīcība augšāmcelšanās gaismā	8
25. Eksegēze 1. Pt 2:11-3:12 – kristīga rīcība sabiedrībā	4
26. Eksegēze 1. Pt 3:13-4:11 – gatavība ciest par Kristu	4
27. Eksegēze 1. Pt 3:18-20 un <i>decensus ad infernos</i>	4
28. Eksegēze 1. Pt 4:12-5:11 – nelokāmība sabiedrībā un baznīcā	8
29. Studentu gatavoto eksegēžu prezentācijas.	24
<i>KOPĀ</i>	<i>160</i>

Patstāvīgā darba plāns

	Patstāvīgais darbs	Stundu skaits izpildei
1.	Patstāvīgais darbs: eseja par teoloģisku jēdzienu apustuļa Pāvila vēstulēs.	48
2.	Patstāvīgais darbs: Vēstules romiešiem eksegēze	48
3.	Patstāvīgais darbs: Vēstules ebrejiem eksegēze	48
4.	Patstāvīgais darbs: apustuļa Pētera Pirmās vēstules romiešiem eksegēze	48
5.	Apgūt docētāja norādītos literatūras avotus.	48
		240

Vērtējums

	Plānotie studiju rezultāti			% no gala vērtējuma
	Zināšanas	Prasmes	Kompetences	
1. Patstāvīgais darbs	+	+		10
1. Starppārbaudījums	+		+	10
2. Patstāvīgais darbs	+	+		10
2. Starppārbaudījums	+		+	10
3. Patstāvīgais darbs	+	+		10
3. Starppārbaudījums	+		+	10
4. Patstāvīgais darbs	+	+		10
4. Starppārbaudījums	+		+	10
Gala pārbaudījums	+	+	+	20

Literatūra

Pamatliteratūra un informācijas avoti

1. Džoiņa, F. *Pāvils no Tarsas*. Rīga: KALA raksti, 2008.
2. Francmans, Martins. *Dieva vārds aug: ievads Jaunajā Derībā*. Andris Smilgdrīvs (tulk.). Rīga: LMF, 2001.
3. Wischmeyer, O. (Hrsg.) *Paulus (Leben – Umwelt – Werk – Briefe)*. Basel: A.Francke Verlag, 2006.
4. Roetzel, C. J. *The Letters of Paul. Conversations in Context*. Westminster: John Knox Press, 1991.
5. Furnish, V. P. *Theology and Ethics in Paul*. New York: Abingdon Press, 1968.
6. Wright, N. T. *What Saint Paul Really Said. Was Paul of Tarsus the Real Founder of Christianity?* Grand Rapids: Eerdmans, 1997.
7. Baikovs, Guntars. *Bībele kā Kristus liecība: uzticama, pārbaudāma, saprotama*. Rīga: LMF, 2016.
8. Melanhtons, Filips. *Loci communes: teoloģijas pamatjautājumi*. Kaspars Bankovskis (tulk.). Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2021.
9. Lutērs, Mārtiņš. “Priekšvārds Sv. Pāvila Vēstulei romiešiem.” Gundega Dumpe (tulk.). Latvijas Luterānis (2000.9.16).
10. *Luteriskais garīgums: Dieva bērna dzīve*. Egons Mudulis (tulk.). Rīga: LMF, 2014.
11. *Vienprātības grāmata: Luterāņu ticības apliecības*. Aleksandrs Bite (red.). Rīga: LMF, 2012.

Ieteicamā literatūra un informācijas avoti

1. *Ancient Christian Commentary on Scripture: New Testament VI Romans*. Gerald Bray (ed.), Thomas C. Oden (gen.ed.). Downers Grove: IVP Academic, 2014.
2. Attridge, Harold W. *The Epistle to the Hebrews: A Commentary on the Epistle to the Hebrews*. Philadelphia: Fortress, 1989.
3. Bruce, Frederick F. *The Epistle to the Hebrews*. Revised Edition. Eerdmans: Grand Rapids, Michigan, 1990.
4. Buchanan, George W. *To the Hebrews*. Anchor Bible. Garden City, N.Y.: Doubleday, 1972.
5. Carson, D. A., Douglas J. Moo, Leon Morris. *An Introduction to the New Testament*. Grand Rapids, Michigan: Zondervan Publishing House, 1992.
6. Čakare, Laila. *Romas prokuratoru pārvaldes un Pirmā jūdu–romiešu kara ietekme uz Jeruzalemes draudzi*. Npublicēts materiāls, jūnijs 2021.
7. Davies, W.D. *Paul and Rabbinic Judaism*. Philadelphia: Fortress Press, 1980.
8. Dreins, Dž. *Ievads Jaunajā Derībā*. Rīga: LBB, 2003.
9. Elliott, John H. *I Peter: A New Translation with Introduction and Commentary*. Anchor Bible 37B. New York/London: Doubleday, 2000.
10. Giertz, Bo. *Romans: A Devotional Commentary*. Bror Erickson (trans.). Irvine: NRP Books: 2018.
11. Johnson, Luke Timothy. *Hebrews: A Commentary*. The New Testament Library. Louisville, Ken.: WJK, 2006.
12. Johnson, Luke Timothy. *The Writings of the New Testament: An Interpretation*. Philadelphia: Fortress Press, 1986.
13. Kleinig, John W. *Hebrews*. Concordia Commentary. St Louis, Missouri: Concordia Publishing House, 2017.
14. Lauersdorf, R.E. *Hebrews*. Milwaukee, Wisconsin: Northwestern Publishing House, 1984.
15. Luther, Martin. *Lectures on Romans Glosses and Scholia*. Luther's Works, American Edition. Vol. 25. Edited by Hilton C. Oswald. Saint Louis: Concordia Publishing House, 1972.
16. Middendorf, Michael P. *Concordia Commentary Romans 1-8: A Theological Exposition of Sacred Scripture*. St. Louis: Concordia Publishing House, 2013.
17. Middendorf, Michael P. *Concordia Commentary Romans 9-16: A Theological Exposition of Sacred Scripture*. St. Louis: Concordia Publishing House, 2016.
18. Nestle (Eberhard and Erwin), Aland (Barbara and Kurt). *Greek-English New Testament*. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1981, 9th edition 2001.
19. Ridderbos, H. *Paul. An Outline of His Theology*. Grand Rapids: Eerdmans, 1975.
20. Roetzel, C. J. *Paul. The Man and the Myth*. Minneapolis: Fortress Press, 1999.
21. Sāgrustens, Hanss Juhans. *Liela puzzle: pa senāko manuskriptu pēdām*. Agrita Otomere (tulk.). Rīga: Latvijas Bībeles biedrība, 2019.
22. Sanders, E. P. *Paul*. Oxford: OUP, 1991.
23. Schnelle, U. *Theologie des Neuen Testaments*. Gottingen: V&R, 2007.
24. Tolpežņikovs, Jānis. *Bībeles studijas par Vēstuli ebrejiem*. Rīga: LMF, 2021.